

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό σημείωμα Βασίλη Βασιλικού	7
Εισαγωγή	9
 San Francesco (Βιογραφικό σημείωμα)	36
1. Laudes creaturarum	40
1. Απόδοση Νίκου Καζαντζάκη	41
 Iacopone da Todi (Βιογραφικό σημείωμα)	44
2. Danza d'amore	46
2. Απόδοση Άρη Δικταίου	47
 Guido Guinizzelli (Βιογραφικό σημείωμα)	48
3. Pur a pensar mi par gran meraviglia	50
3. Απόδοση Άρη Δικταίου	51
4. Vedit'ho la lucente stella	52
4. Απόδοση Άρη Δικταίου	53
 Guido Cavalcanti (Βιογραφικό σημείωμα)	54
5. Pasturella	56
5. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	57
6. O donna mia, non vedestù colui	58
6. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	59
 Cino da Pistoia (Βιογραφικό σημείωμα)	60
7. Veduto han gli occhi miei sì bella cosa	62
7. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	63
 Dante Alighieri (Βιογραφικό σημείωμα)	64
8. Inferno 1	66
8. Απόδοση Νίκου Καζαντζάκη	67
9. Purgatorio 31	76
9. Απόδοση Βασίλη Βασιλικού	77

10. Rime	80
10. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	81
11. Vita nuova 26	82
11. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	83
Francesco Petrarca (Βιογραφικό σημείωμα)	84
12. Canzoniere 126	86
12. Απόδοση Διονυσίου Σολωμού	87
13. Canzoniere 163	92
13. Απόδοση Νικολάου Τωμαδάκη	93
Giovanni Boccaccio (Βιογραφικό σημείωμα)	94
14. Decameron, Giornata 10, Ballata	96
14. Απόδοση Κοσμά Πολίτη	97
Angelo Poliziano (Βιογραφικό σημείωμα)	100
15. Benedetto sie il giorno	102
15. Απόδοση Άρη Δικταίου	103
Iacopo Sannazaro (Βιογραφικό σημείωμα)	106
16. Arcadia, Ecloga 5	108
16. Απόδοση Άρη Δικταίου	109
Niccolò Machiavelli (Βιογραφικό σημείωμα)	114
17. Io spero	116
17. Απόδοση Νικολάου Τωμαδάκη	117
Michelangelo Buonarroti (Βιογραφικό σημείωμα)	118
18. Come può essere	120
18. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	121
19. In me la morte	120
19. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	121
Pietro Aretino (Βιογραφικό σημείωμα)	122
20. Miri ciascuno	124
20. Απόδοση Ηλία Πετρόπουλου	125

Torquato Tasso (Βιογραφικό σημείωμα)	126
21. Gerusalemme Liberata, Canto 3	130
21. Απόδοση Ιουλίου Τυπάλδου	131
Giovan Battista Marino (Βιογραφικό σημείωμα)	162
22. Beltà crudele	164
22. Απόδοση Ιωάννη Τσόλκα	165
Pietro Metastasio (Βιογραφικό σημείωμα)	166
23. La Primavera	168
23. Απόδοση Διονυσίου Σολωμού	169
24. L'Estate	172
24. Απόδοση Διονυσίου Σολωμού	173
Giuseppe Parini (Βιογραφικό σημείωμα)	178
25. La vita rustica	180
25. Απόδοση Παναγιώτη Κανελλόπουλου	181
26. Amore	182
26. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	183
Vittorio Alfieri (Βιογραφικό σημείωμα)	184
27. Gran pittrice è natura	186
27. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	187
28. Or duro, acerbo	186
28. Απόδοση Παναγιώτη Κανελλόπουλου	187
Vincenzo Monti (Βιογραφικό σημείωμα)	188
29. Sopra la morte	190
29. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	191
30. Il ritratto della figlia	192
30. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	193
Ugo Foscolo (Βιογραφικό σημείωμα)	194
31. Sonetto 7	196
31. Απόδοση Στέφανου Μαρτζώκη	197
32. Dei Sepolcri	198
32. Απόδοση Λορέντζου Μαβίλη	199

33. Dei Sepolcri	202
33. Απόδοση Γεωργίου Ζαλοκώστα	203
Alessandro Manzoni (Βιογραφικό σημείωμα)	206
34. Adelchi Atto 4, Coro	210
34. Απόδοση Στέφανου Μαρτζώκη	211
35. Il cinque Maggio	218
35. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	219
Giacomo Leopardi (Βιογραφικό σημείωμα)	226
36. Il sabato del villaggio	228
36. Απόδοση Λορέντζου Μαβίλη	229
37. L'infinito	232
37. Απόδοση Νικολάου Τωμαδάκη	233
38. A se stesso	234
38. Απόδοση Κωνσταντίνου Τσάτσου	235
39. Sopra il ritratto d'una bella donna	236
39. Απόδοση Ιωάννη Γρυπάρη	237
Giuseppe Giusti (Βιογραφικό σημείωμα)	238
40. La fiducia in Dio	240
40. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	241
Giosuè Carducci (Βιογραφικό σημείωμα)	242
41. Preludio	244
41. Απόδοση Κωστή Παλαμά	245
42. Passa la nave mia	246
42. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	247
Edmondo De Amicis (Βιογραφικό σημείωμα)	248
43. A mia madre	250
43. Απόδοση Στέφανου Μαρτζώκη	251
Giovanni Pascoli (Βιογραφικό σημείωμα)	252
44. La quercia caduta	254
44. Απόδοση Νικολάου Τωμαδάκη	255
45. A Ida	254

45. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	255
46. Gesù	256
46. Απόδοση Κώστα Καιροφύλα	257
Gabriele D'Annunzio (Βιογραφικό σημείωμα)	258
47. Ammonimento	260
47. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	261
48. Alle Pleiadi e ai fati	260
48. Απόδοση Νικολάου Τωμαδάκη	261
49. Commiato	266
49. Απόδοση Κωστή Παλαμά	267
Luigi Pirandello (Βιογραφικό σημείωμα)	268
50. Furia del vento	270
50. Απόδοση Μαρίνου Σιγούρου	271
51. Ritorno	272
51. Απόδοση Γεράσιμου Σπαταλά	273
Ada Negri (Βιογραφικό σημείωμα)	274
52. I Vinti	278
52. Απόδοση Άγι Θέρου	279
Giuseppe Lipparini (Βιογραφικό σημείωμα)	282
53. Le violette	284
53. Απόδοση Νίκου Ποριώτη	285
Umberto Saba (Βιογραφικό σημείωμα)	286
54. Avevo	288
54. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	289
55. Ulisse	294
55. Απόδοση Γεράσιμου Σπαταλά	295
Corrado Govoni (Βιογραφικό σημείωμα)	296
56. La trombetta	298
56. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	299
57. Al sole	300
57. Απόδοση Κούλη Αλέπη	301

Dino Campana (Βιογραφικό σημείωμα)	302
58. Tre giovani fiorentine camminano	304
58. Απόδοση Κούλη Αλέπη	305
59. Donna genovese	304
59. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	305
 Sergio Corazzini (Βιογραφικό σημείωμα)	 306
60. Desolazione del povero poeta sentimentale	308
60. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	309
61. Spleen	312
61. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	313
 Giuseppe Ungaretti (Βιογραφικό σημείωμα)	 316
62. Il porto sepolto	318
62. Απόδοση Οδυσσέα Ελύτη	319
63. Inno alla morte	318
63. Απόδοση Οδυσσέα Ελύτη	319
64. Memoria d'Ofelia d'Alba	322
64. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	323
 Filippo Tommaso Marinetti (Βιογραφικό σημείωμα)	 324
65. L'Aviatore Futurista parla con suo Padre, il Vulcano	326
65. Απόδοση Μαρίας Στεφανοπούλου	327
 Eugenio Montale (Βιογραφικό σημείωμα)	 330
66. La casa dei doganieri	334
66. Απόδοση Μαργαρίτας Δαλμάτη	335
67. Piccolo testamento	336
67. Απόδοση Μαργαρίτας Δαλμάτη	337
68. Tuo fratello morì giovane	338
68. Απόδοση Ζήσιμου Λορεντζάτου	339
 Salvatore Quasimodo (Βιογραφικό σημείωμα)	 340
69. Le morte chitarre	342
69. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά	343
70. Lettera	344

70. Απόδοση Ζωής Καρέλλη	345
71. 19 gennaio 1944	346
71. Απόδοση Ζωής Καρέλλη	347
Sandro Penna (Βιογραφικό σημείωμα)	348
72. Mio padre	350
72. Απόδοση Εύας Κοππ	351
73. La festa verso l'imbrunire vado	352
73. Απόδοση Εύας Κοππ	353
Cesare Pavese (Βιογραφικό σημείωμα)	354
74. Di salmastro e di terra	356
74. Απόδοση Τάκη Σινόπουλου	357
75. Verrà la morte	360
75. Απόδοση Τάκη Σινόπουλου	361
Attilio Bertolucci (Βιογραφικό σημείωμα)	362
76. Gli anni	364
76. Απόδοση Άρη Δικταίου	365
Giorgio Caproni (Βιογραφικό σημείωμα)	366
77. Prima luce	368
77. Απόδοση Γιώργου Σαραντάρη	369
Vittorio Sereni (Βιογραφικό σημείωμα)	370
78. Non sa più nulla	372
78. Απόδοση Μαργαρίτας Δαλμάτη	373
Mario Luzi (Βιογραφικό σημείωμα)	374
79. Dove vai che nel vento arido corri	378
79. Απόδοση Μαργαρίτας Δαλμάτη	379
Pier Paolo Pasolini (Βιογραφικό σημείωμα)	380
80. Povero come un gatto del Colosseo	384
80. Απόδοση Ρίτας Μπούμη Παπά και Παναγιώτη Χατζηγάκη	385

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η ευχάριστη έκπληξη αυτής της πρωτότυπης Ανθολογίας των Γεράσιμου Ζώρα και Ιωάννη Τσόλκα αναζωπύρωσε τον αναστοχασμό μου για τη μακραίωνη σχέση, μέσα στους αιώνες, Ιταλίας και Ελλάδας. Έχοντας ζήσει για μια περίπου 15ετία στη Ρώμη (1972-1987), γνώρισα εκ των έσω, που λένε, την πολυμορφία του ιταλικού πολιτισμού, που αντιστάθηκε σθεναρά στην καλπάζουσα τότε πολιτιστική εξάπλωση των ΗΠΑ στην Ευρώπη: από το απλό περιστατικό μιας διαδήλωσης δημιουργών (ανάμεσά τους ο Φελλίνι, ο Αντονιόνι, ο Καλβίνο κ.ά.) στην Piazza di Spagna, που εμπόδισε το πρώτο φαστφουντάδικο MacDonald να εγκατασταθεί στην πλατεία αυτή, μέχρι τον μεταγλωττισμό όλων των ξένων ταινιών του κινηματογράφου στα ιταλικά. Βίωσα από πρώτο χέρι τον «ευρωκομμουνισμό» του ιταλικού Κ.Κ. (με μοναδική ρίζα όχι στον Μαρξ, αλλά στο έργο του Γκράμσι), καθώς και την «ελληνολατρία» του μέσου Ιταλού, που μια από τις πηγές της ήταν και η διδαχή των προσωκρατικών φιλοσόφων από την Α' Λυκείου στη μέση εκπαίδευση.

Η Ανθολογία που κρατάτε στα χέρια σας δεν θα μπορούσε να έχει το αντίστοιχό της στην ιταλική γλώσσα, για τον απλούστατο λόγο ότι η πατρίδα μας στερήθηκε μιας ανάλογης ιταλικής Αναγέννησης. «Πολλοί πρόσφυγες», γράφει ο ιστορικός D. J. Geanakoplos στο βιβλίο του *Βυζαντινή Ανατολή και Λατινική Δύση*, «φεύγοντας μπροστά στην τουρκική προέλαση δεν μπορούσαν να πάρουν παρά ελάχιστα πράγματα μαζί τους, όπως ένα ακριβό χειρόγραφο ή μια πολύτιμη βυζαντινή εικόνα». Ο Κρητικός Καλλέργης, αφού εγκατέ-

στησε τυπογραφείο στη Βενετία, μετακόμισε στη Ρώμη, όπου έγινε σκαπανέας τυπογράφος των ελληνικών (βρισκόμαστε στην αυγή του Γουτεμβέργιου, στην πρώτη ώρα της τυπογραφίας), ενώ ο Φραγκίσκος Πόρτας, απ' το Ρέθυμνο της Κρήτης, αφού πρώτα σπούδασε φιλολογία στην Πάδοβα, διορίστηκε δάσκαλος στην ελληνική παροικία της Βενετίας και μετά βρήκε θέση στην ιταλική αυλή της Μόδενας και εξέδωσε ελληνικά βιβλία. Διαβάζοντας την Εισαγωγή της Ανθολογίας, μαθαίνει κανείς πόσο μεγάλη επίδραση είχε η αρχαία ελληνική γραμματεία στους ποιητές της Αναγέννησης και του Risorgimento. Από τους συγχρόνους μας ένας μόνο πέρασε τα σύνορα: ο Καβάφης. Κι από τον κινηματογράφο πάλι μόνο ένας: ο πρόσφατα χαμένος Θόδωρος Αγγελόπουλος.

Θυμάμαι τον φίλο μου, τον καθηγητή Γιώργο Π. Σαββίδη (που ήταν παχουλούτσικος), όταν τον συνάντησα στη Ρώμη, ερχόμενο από την Αγγλία, να μου λέει γελώντας: «Τι ανακούφιση σ' αυτή τη χώρα. Ακούς παντού παραφθαρμένα ελληνικά. Να, όπως "pachidermo"...».

Και «Τα γεφύρια του Ιονίου», η κινηματογραφική μεταφορά του Δημήτρη Μαυρίκιου για τη μακραίωνη σχέση των δύο πολιτισμών, εξακολουθούν να αποτελούν άξονα αναφοράς για τη δική μου ρήση «η Ελλάδα είναι μια νότιος Ιταλία χωρίς τον βορρά της».

Βασίλης Βασιλικός